

Arany János:

ÖLDÖKLŐ ANGYAL

(...)

II.

"Helyet!" - Menyasszonytáncra jó
Szép Anna s a derék Jenő;
A vőlegény s kit jobb karára
Fűzött, szemérmes arája.
A férfi büszke, gyors, merész;

Dacos, kihívó módra néz
És mintegy azt jelenti arca:
E boldogság nem fog ki rajta
De a hölgy inkább csüggeteg,
Szemei földre függenek,
Szokatlan érzéstől remeg,
Ugy, mintha felriasztott vére
Özön boldogságától félne,
Ama boldogságtól, miért
Talán sokall is ennyi bért
S míg áldozatúl nem esék,
Láza a szűzi büszkeség.
Magyar leánykint - nem henyén,
Hivalkodásban - nőve fel,
Az apai lak tűzhelyén
Oly ép maradt e szűz kebel,
Mint a gyümölcs, mint a gerezd,
Melyen érettség hamva rezg,
De illető kéz nem nyomott
Reá még szennyet és nyomot.
Előtte a szerelmi vágy,
Hosszú napok, álmatlan ágy,
Fülmile szó, rejtett magány
Holdas, sejtelmes éjszakán, -
A seb, mit a szem nyila vág,
A támadó s védő csaták
Az édes győzedelmek és
Az édesebb legyőzetés, -
A titkos óra, esti hely,
Virágbeszéd, vagy bármi jel,
Ág-moccanás, lomb-zörrenet,
A néma kérdés, felelet,
A csalfa "nem" s hév "igen"-ek:
Előtte ismeretlenek.
Igaz, hogy vére könnyű folyama
Futtában olykor meg-megdobbana,
Ha közelén ifjú leventék
- Mint szilaj őzet - megrebbenték:
De helyrepótlá gyors szökése
A veszteséget csakhamar -
És újra higgadt lőn verése,
Nyomot nem ejte a zavar.
Ma is, midőn oltár előtt,
Szeretni esküvé Jenőt,
Nem volt ez ifju kebelén
Se gyűlölet, se szerelem.

Tizenennyolc év öntudata,
S főkép atyja kívánata
Akár jogúl, akár okul,
Elég volt, hogy kezet ada.
A szív? előtte oly csecsebecse,
Minek nem tudja, ha van is, becse;
A szívre ő kicsit adott:
Tán lételét sem érezi;
Miként nem szottuk érzeni
Az ép egészséges tagot.
Ő erre mind nem gondola;
S gondolna bár, mit mondana?
"Hisz' ő mindenkit úgy szeret:
Miért ne épen ez egyet?!"
Szívét alig zavarja más,
Mint a szokatlan változás,
Egy édes, lázas sejtelem,
Mely jól esik de mit nem ért,
Melyet szégyenl s nem tudja mért:
Maga magának rejtelem.

III.

Most a hegedű és oboj[*]
Mélán merengő bús-komoly
Méltóságos zenéje foly;
És átrezeg a dallamon
Egy szende, lassu cimbalom.
Most elbocsátja hölgye kis kezét
A vőlegény és halkan visszalép;
Mértékre illeszti bokáit,
És mintha sűgár jegenye
Szellők dalára lejtene:
Úgy andalog, külön, sokáig.
És szembe, mindig szembe járja,
Mozdúlatit követve, párja,
Ki mindenben és mindenütt
Őtőle vár, őtőle függ,
Órája néz, mint hold a napra
Kitől szelídebb fényét kapja.
De majd élénkűl a zene
Vidámul a tánc is vele,
Merészebb a nyirettyű, - s olykor
Egy réztűlök mély öble horkol.
És délcegebb és bátorabb -
És majd közelb, majd távolabb

Jár a legény - míg, mintegy díjul,
A szép arával összesímul.
Művészi lépteit kimérve
Majd bal felé, majd jobb felé
Forgatja most azt, de kimélve,
Mint a zene mérsékelé.
A hölgy pedig fordul vele;
De úgy lép, mintha lengene
S lábak helyett a hosszú öltöny
Redői tartanak a földön.
Egy fordulat még! és Jenő
Magára hagyja kedvesét;
Harsány zenébe tör elő
A trombita és klarinét.
Vidám toborzó lángja kel,
Mitől a vér gyorsan szökell,
A sarkantyú mértékre peng,
A hó kebel gyér fátyla reng;
A szív siet, az arc tüzes,
A szem ragyog - szemet keres...
S ha majd fokonyként, a zene
Szilaj csárdásba átmene
Nem lejt az ifju már külön:
Mint villanyszikra pattan át
S hévvel ragadja meg ölon
Mosolyra gyult menyasszonyát.
A hölgy pedig kendős kezét
Nyugasztja vőlegénye vállán
És perdül - egy darabbá válván,
(Mikéntha része volna csak
Vagy szárnya a gyors ifjunak),
Mig pajkosan lebbenti szét
A szellő suhogó mezét.
De végre a szilaj zene
(Mintha fáradtan dőlné le)
Ketté szakadván hirtelen
Megcsöndesül a táncterem:
S a hölgy, kit a legény vezet,
Pihegve néz ülőhelyet.

IV.

De "három a tánc!" így riad:
Pihenni most még nem szabad;
Gyöngéden visszakészti hát
Jenő fáradt menyasszonyát.

Együtt feláll több fiatal legény
Az ugrós táncba vígszökellve mén,
S mint hajdan Róma hősei
Vendég szabin leányokat,
Társul magához lejteti
Hölgyet szemel, hölgyet ragad.
Most a szilárd tölgy deszka pad
Dübögve majdnem leszakad;
Száz pár mozog, egyszerre mind,
Lesz véghetetlen labyrinth,
Egy összeszótt-font tömkeleg,
Mefoghatatlan egyveleg,
Melyben, ahány pár, annyiféle
A tánc alakja és szeszélye,
Mégis azonegy zenemérték
Kormányozza mindenki léptét.
Ennek kimért mozgása dölyf;
Az csúszni látszik, mintha kérne;
Amaz, sebes szemmel kísérve,
Galambját űzi, mint az ölyv.
Itt jobbra balra, a terem
Széltében egy oldalfelez,
Mint a hajó a tengeren
Midőn széllal szemközt evez.
Ott egy ledér ölelni tárja
Keblet, s midőn rádőlne párja
Csalfán odább áll s neveti,
Hogy a cserbenhagyott leány
Pirulva megfenyegeti, -
Kit mégis rászéd azután.
Ez csattogó sarkán dobol,
Az társa helyt más nőt rabol,
S büszkén mosolyg az elcsapott
Félvállról, hogyha ő is mást kapott.
De vajmikep irhassam én le,
Oh nemzetem, szép táncodat!
Busúlni és vigadni, mint te,
Tud-e más nép az ég alatt?
Ezt látni kell és érezni,
Mint a magyar sziv érezi,
Mint érezhette egykoron
Ama nász népe, melynek én
Széles jókedvét vázoló.
"Hajrá!" riad némely legény,
A másik így: "csováld! csováld!"
A harmadik dévaj pedig

Egy "szembe szívem"-et kiált:
Midőn az ajtó küszöbén
Megáll egy fáradt jövevény,
Egy por-belepte vén csatár
És így üvölt:
"Jön a török! jön a tatár!"
(...)

23:30, Szerda (december 28.), m1
A tánc legendája

Válogatás az Experidance táncegyüttes tánc történelmi műsorából
49 perc

